

مدیر کل حفظ واحیای بناها و بافت‌های تاریخی در گفت و گو با خراسان با اشاره به این که تخمین می‌زنیم بالغ بر ۸۰۰–۹۰۰ هزار بنا در کشور داریم که باید ثبت بشود از وجود ۱۲ هزار بنای تاریخی ثبت شده در کشور می‌گوید اما نسبت به تعداد آثاری که طی سال‌های گذشته تخریب شده اند اظهار بی‌اطلاعی می‌کند.

وجود ۸۰۰ هزار بنای قابل ثبت در کشور

خبرآنلاین

تخریب خانه تاریخی توران در تهران- ۱۲ روز قبل

عکس: خبرآنلاین

تخریب خانه حلی‌ساز در شیراز-۹۳

عکس: خبرگزاری میراث فرهنگی

تخریب خانه شاهپور کریمی- شهرستان فسا- ارد بهشت ۹۴

عکس:سلام فسا

کلنگ تخریب یکی یکی بر سرخانه‌های تاریخی

دانش‌پور– چیزی نمانده تا آن‌روز که چشم‌باز کنیم و ببینیم در تمام خیابان‌ها و کوچه‌پس کوچه‌های شهر هایمان اثری از بناهای تاریخی باقی نمانده و به جای آن ساختمان‌های بلند و مدرن قد کشیده اند. همین الان هم سر بر افراشتن این ساختمان‌های بلند آن قدر رونق گرفته و آن قدر بعضی‌ها را منتفع کرده، که دلی برای ویران شدن این زیبایی‌های تاریخی نمی‌سوزد. کم هستند کسانی که در میان‌روز مرگی‌های زندگی دلشان از لرزش ستون‌های این خانه‌ها که روزی با کمترین امکانات اما والاترین هنر‌ها ساخته شده‌اند می‌لرزد. هر روز هم که می‌گذرد انگار ویران کردن این خانه‌های زیبا راحت‌تر و بی‌در دسر تر می‌شود. اصلا گویا عزم بعضی‌ها بر این قرار گرفته که منافع مادی کردن این خانه‌های دیگر از بیم تخریب شبانه‌وتی‌شبانه‌ای که بر ستون‌هایشان می‌خورد بر خود می‌لرزند...

تخریب خانه «ملکه توران»، آخرین جدال بر سر حفظ بناهای تاریخی است. جدالی بی‌نتیجه و در داوَر ماجرای بی‌کودک‌های مترو فلانندی و... به دلیل اهمیت و ویژگی‌های منحصر به فرد در فهرست آثار ملی و جهانی به ثبت رسیده‌اند. مهدی معمار زاده می‌گوید: موضوع صیانت

جالب توجه آن‌که به گفته یک کارشناس میراث فرهنگی هم‌زمان با روند تخریب آثار تاریخی فرهنگی کشور مان در سال‌های اخیر در دیگر کشور‌ها ماجرا به گونه‌ای دیگر رقم خورده است، مثلاً بسیاری از بناهای معاصر در سطح جهان همچون بنای اپرا بر سیدنی و برخی کارهای بتونی آلوار آلتواز معماران متاخر فلانندی و... به دلیل اهمیت و ویژگی‌های منحصر به فرد در فهرست آثار ملی و جهانی به ثبت رسیده‌اند. مهدی معمار زاده می‌گوید: موضوع صیانت

■ **به تخریب خانه‌های تاریخی عادت کرده‌ایم؟**

خدانیاورد روزی را که گوش‌هایمان به شنیدن خبر تخریب خانه‌های تاریخی عادت کند و دلمان دیگر از چنین وقایعی ریش نشود. شاید هم بهتر است بگوییم خدانیاورد روزی را که مسئولان متولی حفاظت از این بناهای زیبا بی‌خیال از بروز این اتفاقات به راحتی از کنار این تخریب‌ها بگذرند.

هر چند که مدیر کل حفظ و احیای بناها، محوطه‌ها و بافت‌های تاریخی برای اتفاقاتی که این روزها در کشور می‌افتد حرف‌هایی دارد. اگر چه غلام‌رضا میناقیان مدعی است که وظیفه حفاظت از این بناهای تاریخی بر عهده سازمان میراث فرهنگی است و آن‌ها هم اجازه نمی‌دهند این بناها خراب شوند اما به گفته وی صرف وجود قانون دلیلی کافی برای رعایت آن نیست چون سازمان میراث فرهنگی بر اساس قوانین موجود بارها از تخریب کنندگان بناها شکایت کرده است اما این دلیل نمی‌شود که برخی باز هم تخلف نکنند. وی معتقد است که فرهنگ سازی و ایجاد حساسیت در بین مردم و رسانه‌ها برای حفظ آثار تاریخی بهترین نتیجه را دارد. به عبارتی باید افراد را به این نکته متوجه کنیم که آثار تاریخی ثروت است. این گونه است که می‌توان مطمئن بود چنین اتفاقاتی کمتر رخ می‌دهد. همان گونه که اکنون حساسیت‌های به نسبت به همراه آن متحول می‌شود. وی تأکید می‌کند: جایگاه ثبت آثار فرهنگی تاریخی نیز بر پایه استوار شده است، تا با حفظ دستاوردهای فرهنگی، اجتماعی که به دلیل امر توسعه در معرض فراموشی و نابودی قرار می‌گیرد، اند از طریق ثبت الگوهای بی‌بدیل آن ماندگار و به عنوان شناسنامه و هویت ملت‌ها حفاظت و نگهداری شود.

■ **اگر حساسیت، رسانه‌ها نبود...**

از میناقیان می‌پرسم آیا ایجاد حساسیت بین مردم برای ممانعت از تخریب این ساختمان‌های زیبا کافی بوده است و اگر این گونه بود چرا همچنان شاهد نابود شدن آثار گذشگان هستیم؟ وی در پاسخ می‌گوید: از طریق همین ایجاد حساسیت در بین مردم و رسانه‌ها بسیاری از بناهای تاریخی تهران و یا شهرهای دیگر از تخریب نجات پیدا کرده‌اند. به عنوان مثال اگر فشار افکار عمومی نبود

خانه اتحادیه در تهران از بین می‌رفت. وی البته توضیح می‌دهد: ما قوه قهریه نداریم که بتوانیم جلوی کسی که تخریب می‌کند را بگیریم. ما یگان حفاظت داریم که آن هم مسلح نیست شاید فقط یک باتوم داشته باشند. گاهی یگان نامی تواند جلوی تخریب را بگیرد. بنابراین به صرف این که قانونی وجود دارد و ما اراده‌ای برای ممانعت از اقدام برخی داریم اما باز هم نمی‌توانیم جلوی این گونه اقدامات را بگیریم. ضمن آن‌که ما به هیچ عنوان مجوزی برای تخریب صادر نمی‌کنیم و این مجوزها توسط دستگاه‌های دیگر صادر می‌شود. این گفته مدیر کل حفظ و احیای بناها و بافت‌های تاریخی به این معناست که اصولاً تعاملی بین دستگاه‌های متولی برای حفاظت از این بناها وجود ندارد. میناقیان درباره این موضوع از تعارض قوانین با یکدیگر می‌گوید. وی توضیح می‌دهد: به شهرداری‌ها گفته شده که شما می‌توانید از هر‌هرای درآمد داشته باشید شهرهای هم می‌گوید که من از تخریب و نوسازی درآمد کسب می‌کنم. به عبارتی وظیفه ما حفاظت و وظیفه شهرداری تخریب است. حال در این میان شما پیدا کنید پر تقال فروش را، وی اضافه می‌کند: حتی گاهی از متخلفان شکایت کرده‌ایم و فرد دستگیر و زندانی شده اما بنای تخریب شده هیچ‌گاه بر نمی‌گردد. وی خاطرنشان می‌کند: البته باید متوجه باشید که همه مردم این‌گونه آثار ارزشمند را تخریب نمی‌کنند. به عنوان نمونه می‌توان به مردم یزد و یا کاشان اشاره کرد که شاید این‌ها به تخمین می‌زنیم بالغ بر ۸۰۰–۹۰۰ هزار بنا در کشور داریم که باید ثبت بشود از وجود ۱۳ هزار بنای تاریخی ثبت شده در کشور می‌گوید اما نسبت به تعداد آثاری که طی سال‌های گذشته تخریب شده اند اظهار بی‌اطلاعی می‌کند.

■ **اهمیت به آثار تاریخی در کشور های دیگر**
اما آیا چالش تخریب بناهای تاریخی بین مردم، رسانه‌ها و مسئولان مرتبط در کشور‌های دیگر هم به همین شکل وجود دارد؟ میناقیان درباره این موضوع توضیح می‌دهد: کشور‌های دیگر مسائل خاص خودشان را دارند. مثلاً در هیچ‌جای دنیا نیست که کسی ساختمان بسازد و با این کار پول خود را ده برابر کند. تنها کشوری که از تخریب و نوسازی چنین درآمدی به دست می‌آورد ایران است.

دوم این که سایر کشورها متوجه ارزش آثار فرهنگی خود شده‌اند و همین آثار میراث فرهنگی را وسیله‌ای برای کسب درآمد می‌دانند و در نتیجه همین نگاه اقتصادی، حفاظت از میراث فرهنگی را به تخریب آن ترجیح می‌دهند.

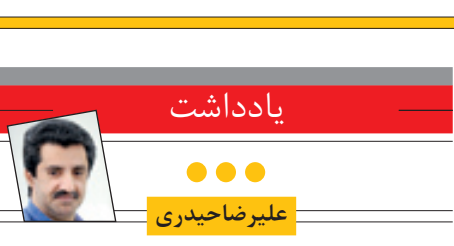
وی می‌افزاید: موضوع دیگر هم به بحث مالکیت خصوصی در کشور‌های دنیا بر می‌گردد. به بیان دیگر مالکیت خصوصی به معنایی که در کشور ما وجود دارد در نقاط دیگر دنیا دیده نمی‌شود. آن‌ها مالک اعیانی هستند ولی ما مالک زمین هستیم و هر کار که دلمان می‌خواهد می‌توانیم انجام دهیم. در نتیجه نوع رفتارها فرق دارد. ضمن آن‌که در خیلی از نقاط دنیا وقتی قانون چیزی می‌گوید همه خود را ملزم به رعایت قانون می‌کنند و اگر کسی تخلف کرد قانون هیچ‌جای توجیه و تفسیر و یا تخفیف و مراعات را برای او باقی نمی‌گذارد.

مدیر کل حفظ و احیای بناها و بافت‌های تاریخی همچنین با اشاره به این که تخمین می‌زنیم بالغ بر ۸۰۰–۹۰۰ هزار بنا در کشور داریم که باید ثبت بشود از وجود ۱۳ هزار بنای تاریخی ثبت شده در کشور می‌گوید اما نسبت به تعداد آثاری که طی سال‌های گذشته تخریب شده اند اظهار بی‌اطلاعی می‌کند.

نابودی ۸۰۰خانه تاریخی در تهران طی ۱۵ سال

لا یحه‌ای به نام ساختمان‌های باارزش شهر تهران در نظر داشت طی مصوبه‌ای این آثار را حفظ کند. بنادش شرکت توسعه فضا‌های فرهنگی بر آثار تاریخی تهران مروری کند تا مشخصات بناهای تاریخی تهران را پیدا کنیم. باموسسه فاعشهر داری تفاهم نامه‌ای داشتیم که بر اساس آن نقشه بناهای تاریخی به سند طرح جامع شهر تهران افزوده می‌شد.» به گفته این مرمنگر پیشکسوت میراث فرهنگی ایران جست‌وجوها به سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۵ باز می‌گردد. «آن‌زمان گروه‌هایی از افراد را به مناطق مختلف فرستادم

نشانه‌های فرهنگی، اجتماعی، تاریخی، دینی، هنری و دانش و مهارت ایرانی را یک جا در خود جمع کرده است. پراکندگی و تعدد این خانه‌ها در کشور هم نشان دیگری از وجود این ظرفیت‌ها و داشته‌های فرهنگی است که در گوشه گوشه این بوم‌و بر به چشم می‌آید. خانه تاریخی، سبک زندگی ایرانی در دوره‌های متوالی را نشان می‌دهد و بسند زنده از ایده‌ها و تفکر مدنیت و شهرنشینی ماست. بنابراین حفظ و نگهداری یک خانه تاریخی، صرف‌انگه داشتن نمادی از گذشته نیست که کارکرد موزه‌ای داشته باشد، مدیریت بهینه و علمی می‌تواند از خانه‌های تاریخی کارکردهای مختلفی را تعریف کند. مدیریت شهری اگر دغدغه حفظ سنت و تاریخ را داشته باشد، حتی با رویکرد اقتصادی می‌تواند از خانه‌های تاریخی بهترین بهره‌وری اقتصادی را داشته باشد

خانه‌های تاریخی نماد های هویت اجتماعی

خانه تاریخی، فقط یک خانه نیست. هویتی است که نشانه‌های فرهنگی، اجتماعی، تاریخی، دینی، هنری و دانش و مهارت ایرانی را یک جا در خود جمع کرده است. پراکندگی و تعدد این خانه‌ها در کشور هم نشان دیگری از وجود این ظرفیت‌ها و داشته‌های فرهنگی است که در گوشه گوشه این بوم‌و بر به چشم می‌آید. خانه تاریخی، سبک زندگی ایرانی در دوره‌های متوالی را نشان می‌دهد و بسند زنده از ایده‌ها و تفکر مدنیت و شهرنشینی ماست. بنابراین حفظ و نگهداری یک خانه تاریخی، صرف‌انگه داشتن نمادی از گذشته نیست که کارکرد موزه‌ای داشته باشد، مدیریت بهینه و علمی می‌تواند از خانه‌های تاریخی کارکردهای مختلفی را تعریف کند. مدیریت شهری اگر دغدغه حفظ سنت و تاریخ را داشته باشد، حتی با رویکرد اقتصادی می‌تواند از خانه‌های تاریخی بهترین بهره‌وری اقتصادی را داشته باشد

با وجودی‌مانندقی آن‌ها در بافت جدید شهری هم از نابودی آن‌ها جلوگیری کند و هم با کاربری به قاعده آن‌ها همراه با مرمت و نظارت علمی، به استمرار تاریخ و فرهنگ شهری کمک کند. فهرست بلندبالای خانه‌های تاریخی در کشور که هر کدام آیینهای زیبا و چشم‌نواز از فرهنگ بومی یک منطقه را بازتاب می‌دهد، بخش مهم و غیر قابل انکار از میراث فرهنگی ماست که به دلیل تندیه شدن در بافت‌های شهری و تفاوت معماری، آداب و رسوم و خرده فرهنگ‌های مناطق ایران را به نمایش می‌گذارد و سرمایه‌ای ارزشمند برای هر منطقه و کل ایران است. آنچه این روزها موجب نگرانی شده، این است که تغییر در بافت‌های شهری موجی از تخریب خانه‌های تاریخی را در شهرهایی مثل مشهد، شیراز، یزد و دیگر شهرها به دنبال داشت. این تخریب‌ها که با اعتراض‌هایی همراه بوده با هدف توسعه یافت‌های فرسوده انجام شده است. آنچه مسلم است این که در این مسیر نباید دچار افراط و تفریط بود و باید پیش از هر مرجع دیگر نظام شهرسازی است که باید قبل از نهاد‌هایی چون میراث فرهنگی دغدغه حفظ چنین بناهایی را داشته باشد و با لحاظ کردن این میراث در بافت‌های جدید راه‌های حفظ آن‌ها را پیدا کند چرا که سازمان میراث فرهنگی صرفاً یک نهاد تعریف‌شده در این مسیر است و این موضوع نمی‌تواند از دیگران برای حفظ هویت‌های ایرانی و اسلامی سلب مسئولیت کند. از طرف دیگر ثبت میراث شدن خانه‌ها باید منطبق با استانداردهایی باشد که افزایش آن‌ها نتواند مانعی برای توسعه باشد. ضمن این که پیش‌بینی کاربری‌های متفاوت برای این خانه‌ها با هدف جذب گردشگر زمینه متقاعد کردن توسعه‌دهندگان را نیز فراهم می‌آورد تا در حفظ این میراث‌های معماری رغبت داشته باشند.

جدول [۶۶۱۳]

تدوین: ۸۰۰خانه تاریخی در تهران طی ۱۵ سال

تاریخ	موضوع	توضیحات
۱۳۸۰	تأسیسات	تأسیسات
۱۳۸۱	تأسیسات	تأسیسات
۱۳۸۲	تأسیسات	تأسیسات
۱۳۸۳	تأسیسات	تأسیسات
۱۳۸۴	تأسیسات	تأسیسات
۱۳۸۵	تأسیسات	تأسیسات
۱۳۸۶	تأسیسات	تأسیسات
۱۳۸۷	تأسیسات	تأسیسات
۱۳۸۸	تأسیسات	تأسیسات
۱۳۸۹	تأسیسات	تأسیسات
۱۳۹۰	تأسیسات	تأسیسات
۱۳۹۱	تأسیسات	تأسیسات
۱۳۹۲	تأسیسات	تأسیسات
۱۳۹۳	تأسیسات	تأسیسات
۱۳۹۴	تأسیسات	تأسیسات
۱۳۹۵	تأسیسات	تأسیسات
۱۳۹۶	تأسیسات	تأسیسات
۱۳۹۷	تأسیسات	تأسیسات
۱۳۹۸	تأسیسات	تأسیسات
۱۳۹۹	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۰۰	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۰۱	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۰۲	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۰۳	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۰۴	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۰۵	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۰۶	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۰۷	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۰۸	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۰۹	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۱۰	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۱۱	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۱۲	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۱۳	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۱۴	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۱۵	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۱۶	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۱۷	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۱۸	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۱۹	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۲۰	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۲۱	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۲۲	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۲۳	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۲۴	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۲۵	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۲۶	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۲۷	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۲۸	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۲۹	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۳۰	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۳۱	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۳۲	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۳۳	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۳۴	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۳۵	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۳۶	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۳۷	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۳۸	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۳۹	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۴۰	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۴۱	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۴۲	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۴۳	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۴۴	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۴۵	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۴۶	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۴۷	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۴۸	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۴۹	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۵۰	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۵۱	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۵۲	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۵۳	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۵۴	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۵۵	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۵۶	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۵۷	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۵۸	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۵۹	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۶۰	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۶۱	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۶۲	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۶۳	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۶۴	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۶۵	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۶۶	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۶۷	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۶۸	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۶۹	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۷۰	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۷۱	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۷۲	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۷۳	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۷۴	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۷۵	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۷۶	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۷۷	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۷۸	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۷۹	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۸۰	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۸۱	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۸۲	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۸۳	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۸۴	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۸۵	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۸۶	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۸۷	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۸۸	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۸۹	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۹۰	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۹۱	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۹۲	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۹۳	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۹۴	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۹۵	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۹۶	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۹۷	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۹۸	تأسیسات	تأسیسات
۱۴۹۹	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۰۰	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۰۱	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۰۲	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۰۳	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۰۴	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۰۵	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۰۶	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۰۷	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۰۸	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۰۹	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۱۰	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۱۱	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۱۲	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۱۳	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۱۴	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۱۵	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۱۶	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۱۷	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۱۸	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۱۹	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۲۰	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۲۱	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۲۲	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۲۳	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۲۴	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۲۵	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۲۶	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۲۷	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۲۸	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۲۹	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۳۰	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۳۱	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۳۲	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۳۳	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۳۴	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۳۵	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۳۶	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۳۷	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۳۸	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۳۹	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۴۰	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۴۱	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۴۲	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۴۳	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۴۴	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۴۵	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۴۶	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۴۷	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۴۸	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۴۹	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۵۰	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۵۱	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۵۲	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۵۳	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۵۴	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۵۵	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۵۶	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۵۷	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۵۸	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۵۹	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۶۰	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۶۱	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۶۲	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۶۳	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۶۴	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۶۵	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۶۶	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۶۷	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۶۸	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۶۹	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۷۰	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۷۱	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۷۲	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۷۳	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۷۴	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۷۵	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۷۶	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۷۷	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۷۸	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۷۹	تأسیسات	تأسیسات
۱۵۸۰	تأسیسات	تأسی